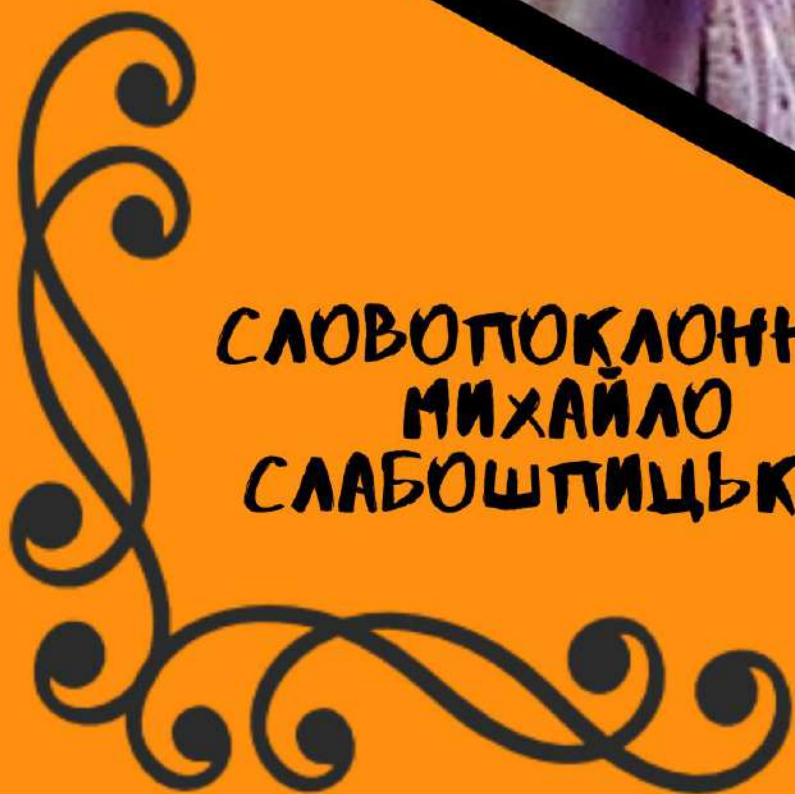

**СЛОВОТРОКЛОННИК
МИХАЙЛО
СЛАБОШТИЦЬКИЙ**

Департамент культури і туризму
Полтавської обласної державної
адміністрації
Полтавська обласна бібліотека
для юнацтва імені Олеси Гончара

СЛОВОПОКЛОННИК МИХАЙЛО СЛАБОШПИЦЬКИЙ

Біобібліографічна розвідка

Полтава-2021

УДК 01:821
С 48

Упорядник : Любов Картальова

Словопоклонник Михайло Слабошпицький (28.07.1946 – 30.05.2021) : біобібліографічна розвідка / упоряд. Л. І. Картальова ; Полтавська обласна бібліотека для юнацтва ім. О. Гончара. – Полтава, 2021. – 20 с.

Біобібліографічна розвідка присвячена людині світлої пам'яті – письменнику, літературознавцю, публіцисту, громадському діячеві – Михайлові Федотовичу Слабошпицькому, який залишив багатий літературний спадок для сучасників і майбутніх поколінь.

Матеріал багато в чому може бути цікавим і пізнавальним студентам-філологам, учителям, старшокласникам, бібліотекарям, молоді, адже служіння М. Слабошпицького українському слову, літературі і Україні є взірцем для багатьох українців.

Література для розвідки використана з фондів обласної бібліотеки для юнацтва ім. О. Гончара.

Полтавська обласна бібліотека для юнацтва ім. О. Гончара

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
ШЛЯХ ВІД ОТЧОГО ПОРОГА.....	5
ЖУРНАЛІСТСЬКІ ДОРОГИ.....	6
ТВОРЧІСТЬ	6
Літературно-критичні нариси.....	7
Літературні портрети.....	7
Біографічні твори.....	9
Публіцистична творчість.....	10
Мемуарна творчість.....	11
Творчість для дітей.....	12
ГРОМАДСЬКА І ОРГАНІЗАТОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ.....	12
ЗАХОПЛЕННЯ. РОДИНА.....	14
НАГОРОДИ. ВІДЗНАКИ.....	15
ТВОРИ М. Ф. СЛАБОШПИЦЬКОГО.....	15
Окремі видання.....	15
Твори для дітей.....	16
ЛІТЕРАТУРА ПРО М. Ф. СЛАБОШПИЦЬКОГО.....	17
Електронні ресурси.....	18

ПЕРЕДМОВА

Саме завдяки таким невсипущим натурам, їхній вольовій присутності – і жива культура.

В. Базилевський

Серед розбудовувачів сучасного українського письменства помітне місце належить Михайлові Федотовичу Слабошпицькому – українському прозаїку, літературознавцю, літературному критику, публіцисту, дитячому письменникові, активному громадському діячеві. Він – людина невсипущої енергії, високоосвічена, високоінтелектуальна, невтомний трудівник на культурологічній ниві – завжди був в епіцентрі духовного, культурно-мистецького життя країни.

Письменник сам себе називав незвичайним колекціонером, бо колекціонував непересічні долі людей. В цій «колекції» сотні людських біографій, які знайшли своє місце у його книгах. А книг у нього майже 40. Його прізвище стало своєрідним брендом творчої результативності і успішності.

Михайло Слабошпицький – член Спілки письменників України, лауреат Національної премії України імені Т. Г. Шевченка, лауреат багатьох літературних і літературно-мистецьких премій, йому вручена українська літературна відзнака «Золоті письменники України».

Велику частину свого життя письменник віддав Національній Спілці письменників України. У свій час працював у Київській організації Союзу письменників України, був членом Асоціації українських письменників, головою секретаріату Всесвітньої української координаційної ради. Докладав свої зусилля, знання і вміння у роботу Ліги українських меценатів, Міжнародного конкурсу знавців української мови імені Петра Яцика, займав посаду директора видавництва «Ярославів Вал».

ШЛЯХ ВІД ОТЧОГО ПОРОГА

Це людина, яка змалку, з часів сталінсько-колгоспного кріпацтва, тяжкого повоєнного часу увібрала в себе безцінні скарби народної мови, виплекала і примножила їх, віддавши нам свої твори.
Ю. Щербак

Михайло Слабошпицький народився 28 липня 1946 року в селі Мар'янівка Шполянського району Черкаської області (на той час – Київська область).

Батька, Федота Слабошпицького, 16-річним юнаком, забрали на роботу до Німеччини, а повертаючись додому, зустрів також остарбайтерку Параску Дашко. Невдовзі і одружились. У 24 роки він уже мав дітей. Батько був музично обдарованою людиною, гарно співав, грав на всіх інструментах: клавішних, струнних, духових, перемагав у багатьох музичних конкурсах. Мав би стати співаком, та не судилось, бо завадили складні життєві обставини. Закінчивши музичне училище, працював завклубом. Син дуже поважав батька, був з ним близьким по духу. А ще він дуже любив бабусю за її любов і мудрість. Мати працювала в колгоспі.

Коли Михайлові минуло 3 роки, батько виводив його на сцену будинку культури, і малий грав ролі в усіх дитячих виставах. В тяжкі повоєнні часи, які припали на його дитинство, хлопець часто хворів, недоїдав. Але в цей час багато читав. Читання було тим еліксиром, який відволікав від споглядання на тяжке колгоспне життя і непосильну працю людей. Пізніше підліток почав писати вірші і надсилати їх до районної газети «Шполянські вісті». Вступаючи до Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка на факультет журналістики, випускник заочної вечірньої школи робітничої молоді уже мав необхідні два роки стажу в районці. Але чомусь у списках приймальної комісії проти його прізвища стояв мінус... Не обійшлося без порядної людини, яка наперекір всьому поставила абітурієнту гарну оцінку з німецької мови і цим дала дорогу на навчання талановитому сільському хлопцю. Чергове непорозуміння виявилось у тому, що у студента не було паспорта. В ті часи сільські мешканці паспортів не отримували. Щоб видали синові паспорт, Федот Слабошпицький змушений був дати сулію горілки начальнику райвідділу міліції. «Зараз важко уявити собі це кріпосне право, в якому ми жили», – згадував Михайло Федотович.

ЖУРНАЛІСТСЬКІ ДОРОГИ

Роки, коли в студентських загонах працювали на цілині, М. Слабошпицький вважає найщасливішими у своєму житті. Три літа працював у студентській газеті «Орбіта». Був роз'їзним кореспондентом. Поштовим літаком добирались в різні куточки Казахстану, збирали матеріал для газети. Писав про казахів, багато друкувався в казахських періодичних виданнях, зустрічався з цікавими людьми. Хлопці-журналісти писали в газеті, що хотіли, ніхто їх не правив, не рецензував. Вони вигадували різні цікаві рубрики, писали роман з продовженням «Яким Бундюк на цілині». Потім редактора вигнали, багатьох скоротили, бо «командири студзагонів стали високими комсомольськими функціонерами й задавили нашу редакцію... Хоча у газеті не було жодного дисидента, хіба крім естетичного», – згадував письменник.

1971 року випускник університету потрапив працювати в обласну комсомольську газету «Молода гвардія». Показово, що за робочим столом, який йому запропонували, працював В'ячеслав Чорновіл, на той час ув'язнений. Тоді в цій газеті працювали письменники В. Маняк, О. Гижа, О. Васильківський та інші вже відомі письменники. Це було середовище, в якому, як завжди, спостерігалось літературне змагання. М. Слабошпицький публікував літературні рецензії, фейлетони. Ці публікації не залишились непомітними. Павлу Загребельному, тоді другому секретареві СПУ по роботі з пресою, сподобалась манера письма молодого журналіста і він 1975 року запросив його працювати редактором у відділ критики газети «Літературна Україна». Робота в редакції газети подарувала зустріч з Григором Тютюнником, Миколою Вінграновським, Василем Стусом, Ліною Костенко, Євгеном Гуцалом, Романом Іваничуком, Василем Земляком та іншими. Багато корисного дали йому творчі вечори у Спільні письменників. Був вражений творами Василя Стуса, Григора Тютюнника, захоплювався творчістю Євгена Гуцала. З часом письменник згадає їх у своїх літературних портретах.

Згодом М. Слабошпицький займав посаду головного редактора газети «Вісті з України», журналу «Вавилон-XX».

ТВОРЧІСТЬ

Творчість Михайла Слабошпицького – це суверенна територія української мовно-історичної спадщини... Вона належить усім нам, сучасним і майбутнім українцям.

Ю. Щербак

Література була і є. Дуже багато творів і маса імен, і мені хотілося написати про літературну цивілізацію, яку ми втрачаємо.

М. Слабошпицький

У Михайла Слабошпицького кілька літературних спеціальностей. Він – критик, публіцист, есеїст, дитячий письменник. Його творчість займає особливе місце в сучасній українській літературі та літературознавстві. Його праці – літературно-критичні статті, художньо-біографічні романи про відомих українських письменників, художників, філантропів-меценатів – це найкращі підручники з української літератури, які варто прочитати кожному українцеві. Він ґрунтовно описав і проаналізував життя та творчість письменників, видатних людей, літературних епох.

Твори письменника можна згрупувати за жанрами: літературна критика, біографічний жанр, публіцистика, дитяча література.

Літературно-критичні нариси

Ще в 70-ті роки Михайло Слабошпицький оперативно відгукувався на книжкові новинки. Зокрема, в «Літературній Україні» була надрукована його розлога рецензія на поетичну збірку Ліни Костенко «Над берегами вічної ріки», якої ще не було у широкому продажі. Ця книга з'явилась після довгого мовчання поетеси, тому було важливо написати відгук на неї, опередивши всіляких штатних огудників. Треба було задати певну інтонацію у розмові про поезію опальної поетеси. 1984 року вийшла перша книжка газетно-журнальних публікацій автора «*Літературні профілі*».

Як критику, йому завжди було цікаво спостерігати за індивідуальними рисами конкретної людини, розмірковувати над сутністю її творчої неповторності. Спочатку то були етюди, які згодом обростали новими матеріалами, а потім ставали розлогими літературно-критичними нарисами про багатьох особистостей: В. Земляк, П. Загребельний, В. Слапчук, П. Вольвач та багато інших. Відомості про них – у книзі «*Наближення до суті*». До неї увійшло майже тридцять персоналій про українських письменників, а також про В. Липинського, В. Січинського та інших.

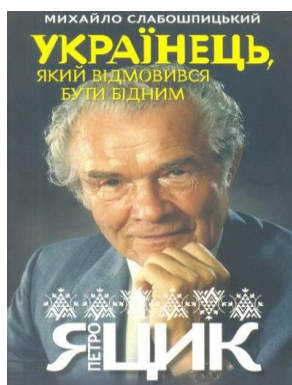
Літературні портрети

Багатий матеріал про українських вигнанців з України, які всупереч долі і подіям залишились українцями, поміщений автором у книгах: документальній «*Українець, який відмовився бути бідним (Петро Яцик)*», нарисах з історії української культури «*Українські меценати*», художньо-документальному виданні «*Незагублена українська людина (55 портретів з української діаспори)*», літературно-художньої «*25 поетів української діаспори*». У

цих виданнях автор доводить україноцентричність своїх героїв в умовах інокультури. Автор показує українськість описаних постатей уже через назву кожної книжки.

Герої *«Українських меценатів»* постають складними образами українців із чітко виробленою системою власного світогляду, світосприйняття, мають свої цінності, духовні орієнтири. Але вони вповні виявили свою українськість, реалізуючи її в моральній, духовній, матеріальній підтримці Україні. «Він творив церковну й культурну еліту України...», – це слова про П. Могилу. Про Є. Чикаленка: «Високих урядників і поліцейських нишпорок він дивував і дратував українофільськими настроями..., бо щедрою рукою роздавав гроші на видання книг, газет, на навчання студентів і т. ін.». «Смію твердити, що в часи нашої бездержавності українська культура і українське літературне слово вижили завдяки меценатам», – писав М. Слабошпицький.

«Українець, який відмовився бути бідним (Петро Яцик)» – книга про мецената, бізнесмена, громадського діяча, патріота, який любить Україну до «глибини своєї кишені» (Є. Чикаленко), утверджує канони національного доброчинства, благодійництва, патріотизму. Опинившись в чужому світі, він не розгубився, засвоїв закони успішного життя, виробив власну систему ціннісних орієнтацій, які і допомогли йому збутися в умовах еміграції. Своєю доброчинністю герой книги заслужив повагу, завоював авторитет серед української діаспори та материкової громади. Автор висвітлив благочинства героя на користь України, української ідеї та національних інтересів. Матеріал подано у вигляді інтерв'ю, уривків з біографії, публічних промов, відгуків про особу мецената.

Книжка *«Незагублена українська людина»* – про збереження національного коріння. Вона чи не найсильніше з усього документального доробку автора акцентує на проблемі національної ідентичності. Герої книги різними шляхами опинились на чужині, дехто навіть там уже народився, але вихований був своїми батьками українцями. Вони постають українцями і готові реагувати на політичні, економічні, загальнонаціональні, культурні, духовні зрушення в Україні, підтримувати національну ідею, генерувати український менталітет. Книга – це підсумок численних зустрічей письменника з її героями, спілкування, осмислення мислячої української інтелігенції за кордоном.

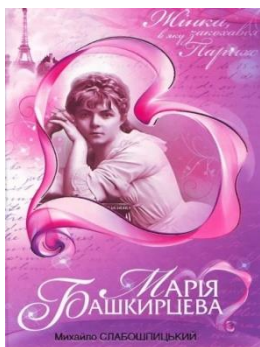
«25 поетів української діаспори» – дослідження феномену еміграції, що стала єдиною можливим спасінням від фізичної розправи для багатьох емігрантів з України. У книзі подані біографії поетів українського відродження, осмислено їхній життєвий поступ у створенні мистецьких угруповань, еміграційних буднів тощо. Герої книги: Ю. Дараган, Ю. Липа,

Н. Ливицька-Холодна, О. Стефанович, Т. Осьмачка та інші. Високо оцінена творчість О. Ольжича, Ю. Липи, Ю. Клена, О. Веретенченка.

Художньо-документальні книжки М. Слабошпицького, присвячені українському феномену благочинства, явищу еміграції, виявам національної ідеї, свідомості, ідентичності, заповнюють «неповні» сторінки історії української культури та літератури.

Біографічні твори

Увага до історії творчої особистості, до драматургії людських доль привела М. Слабошпицького до написання книг біографічного жанру. Кожний такий твір – це випробування для автора: чи не помилився він у виборі теми, чи правильно подав історичну особу, чи привніс своє, суто авторське. Кожного разу письменник здавав іспит перед собою, перед літературою, перед читачем. Романи-біографії – цінна частина літературного доробку. Вони написані захопливо, з документальним дотриманням.

Роман *«Марія Башкирцева»* – про талановиту полтавку, неординарну особистість, обдаровану художницю і літераторку. Доля розпорядилась жити їй у Франції, працювати і товаришувати з відомими людьми. Її полотна знаходяться у музеях України, Франції, Росії. Померла у 26 неповних років на чужині.

«Венямін літературної сім'ї. Олекса Влизько та інші. Ревю». В романі зображена доля наймолодшого серед розстріляних 1934 року письменників.

«Поет із пекла (Тодось Осьмачка)». У біографічній повісті ідеться про Осмачку-легенду і Осьмачку-реальність, особу неоднозначну. Зімітувавши божевілля перед сталінськими репресіями у 30-х роках, письменник так і не повернувся до здорового глузду. За цю симуляцію він дорого заплатив, постійно перебував на грані життя і смерті. 20 років жив за кордоном, переписував твори, висував себе на Нобелівську премію. Дослідники досі не можуть встановити, хто був насправді ненормальний: письменник чи час. М. Слабошпицький простежив життєві шляхи Осьмачки у взаємозв'язках із сучасниками як в Україні, так і в еміграції, познайомився з його синами та онуками. Цим твором автор повернув із забуття ім'я видатного українського письменника з задатками генія, унікальну і трагічну постать в українській літературі. Досліджуючи життя і творчість Т. Осьмачки, М. Слабошпицький працював у різних країнах, архівах. Ще 1995 року опублікував літературний профіль *«Тодось Осьмачка»*, а вже потім видав роман-біографію. В книзі також показана панорама літературного життя 20 століття з такими деталями і подробицями, що не кожен навіть

фахівець-філолог знайомий з ними. За цей роман автор став лауреатом Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка.

«Українець, який відмовився бути бідним (Петро Яцик)». Автор образним словом документаліста передав філософію життя людини, яка стала мільярдером у Канаді, прибувши туди з України голим і босим.

«Що записано в книгу життя. Михайло Коцюбинський та інші» - спроба нетрадиційно розповісти про життєво-психологічний простір, пов'язаний з персоною М. Коцюбинського. У романі відтворені події початку ХХ століття від імені Михайла Коцюбинського, В. Винниченка, В. Самійленка та інших постатей. Автор довго не міг визначитись з манерою письма, тому 10 років збирав матеріал для твору і 5 років писав його.

«Никифор Дровняк із Криниці» – роман-колаж про майже не відомого в Україні дивакуватого лемківського маляра-самоука. Автор збирав про нього матеріал з кінця 1960-х років понад 20 років. Найскладніше було розрізнити, де міфи, а де правда, бо біографія Никифора Дровняка схожа на справжню легенду. У романі-містифікації подані монологи самого художника, хаотичний потік думок митця та людей, які його знали.

Дмитро Павличко відзначає, що всі біографічні твори автора об'єднує образ різноликої України.

Публіцистична творчість

М. Слабошпицький, літописець живої історії, гостро і оперативно реагував на значимі події в Україні – на Помаранчеву революцію, на Революцію Гідності, на розв'язану путінським режимом війну на Сході України. У своїх творах публіцист подає власні бачення подій, свідчить про виклики історії, висловлює свої сподівання і прогнози та розповідає про події як очевидець. Так, у книзі «Пейзаж для Помаранчевої революції. Хроніка-колаж» ідеться про велелюдний майдан, брудні виборчі технології, brutальне потоплення будь-яких демократичних засад, і про благородне поривання до ідеалів демократії. Показана позиція в усіх подіях національної еліти. У книзі наведені розповіді людей із зарубіжжя про резонанс Помаранчевої революції у світі.

Книга «Гамбіт надії. Україна: констатації, матеріали, виклики, сподівання» про Майдан, про неможливість перемогти режим Януковича і про перемогу над режимом Януковича та як у війні гартується українська нація. Письменник постав літописцем Майдану. Його щоденне перебування серед захисників свободи, ходіння і до ворожого табору принесло не однобоку правду, а відчуття об'ємності подій, в яких перебувала країна. Повалення за лічені дні, здавалося б, непохитного режиму Сім'ї принесло відчуття ейфорії та

надії на швидку зміну життя. Але вже останні глави книжки підводять читача до війни...

Багато конкретних імен та епізодів у книзі **«Велика війна 2014... Україна: виклики, події, матеріали : документально-публіцистичне видання...»**.

Вона – своєрідне продовження книги «Гамбіт надії...». В ній літопис страшної правди сьогоднішніх подій, конкретна фіксація людей, їхніх вчинків, обставин та ситуацій. Письменник розповідає про волонтерів, добровольців, про солдат і офіцерів, які, одержавши поранення і вилікувавшись, знову повертаються на фронт. Нерідко члени однієї сім'ї опинялись по різні боки барикад... Автор також вказує місце нашої влади у вирі подій. Вказує, що влада приходить і відходить, а Держава залишається.

І якою вона залишиться, залежить від кожного українця. У книзі також публіцист розмірковує, коли ж почалась війна з Росією: чи від Юрія Довгорукого, чи після підписання Переяславської угоди... Війна між Росією і Україною триває багато століть, а зараз перейшла в активну фазу.

Мемуарна творчість

Автор за допомогою системи дзеркал намагається повернути правду про тих, хто мав усі права стати славою України.
Ю.Щербак

Книги М. Слабошпицького – це мур і фортеця для захисту української літературної минувшини. Серед таких книг – книги мемуарного жанру: **«Протирання дзеркала», «Тіні в дзеркалі», «З пам'яті дзеркала», «З присмеркового дзеркала»**. Це четверокнижжя мемуарно-літературних розвідок – персоналізована історія не лише української літератури, а й української боротьби словом і ділом за Україну, українську мову, культуру, за її незалежність. Це цікавий і поживний матеріал для істориків, любителів і

дослідників української літератури. В них багато розповідей про епоху, подаються виразні психологічні портрети різних постатей, показані специфічні прошарки і середовища від журналістів до селян, від українських радянських письменників до діаспорних бізнесменів. Автор писав

про святих і грішних, щасливців і страдників, писав і про себе, про свою складну, часом драматичну письменницьку долю, але більше писав про тих, кого не слід забувати, кого жорстока епоха на зламі тисячоліть або поглинала, або виштовхувала. Розлогі розповіді містяться на 700 сторінках

першої книги, на 736 сторінках другої і т. д. Наприклад, у третій книзі «*З пам'яті дзеркала*» ідеться про А. Лупиноса, родину Кисельових, сім'ю Овчаренків, Р. Лубківського, Л. Череватенка, В. Донченка, С. Тельнюка, О. Субтельного, О. Бердника та інших. У книзі «*Тіні в дзеркалі*» з 1460 персонажів 200 – імена кінця 19 - початку 20 століття. «Слабошпицький дарує друге життя тим українським геніям, які за життя могли бути знедолені. Але тепер у трагічному дзеркалі нашої історії постають перед нами справжніми лицарями свободи й незламності», – сказав Ю. Щербак.

М. Слабошпицький писав ці твори у несприятливих умовах для творчості, в критичному стані зі здоров'ям, писав всупереч болям, перемагаючи хворобу. «Невтомний трудоволік від літератури, він навіть рятунку від недуг шукав у несамопитій творчій праці» (О. О'ЛІР).

Творчість для дітей

Змалку залюблений у рідну природу, письменник передавав своє захоплення читачам. Для дітей та юнацтва писав казки, повісті, оповідання: «Чи далеко до Африки?», «Славко і жако», «Гілка ялівцю з Сааремаа», «Хлопчик Валь», «Озеро Олдан», «Папуга з осінньої гілки», «Норвезький кіт у намисті». А книжка «З голосу нашої Клію» рекомендована для читання Міністерством освіти України. В ній – цікаві відомості з історії нашої країни, починаючи з волхвів, Велесової книги, князя Ярослава Мудрого. Книга складається з багатьох біографічних ескізів особистостей, які впливали на хід історії. В ній багато маловідомого і навіть сенсаційного матеріалу. Книга однаково цікава як для п'ятикласників, так і для старшокласників, абітурієнтів та батьків.

Неодноразово письменник виступав автором та упорядником щорічника «Дванадцять місяців», друкувався в колективних збірниках. Його оповідання та казки для дітей широко перекладалися іноземними мовами.

Як говорив сам письменник, останнім часом твори для дітей не пишуться. Писав тоді, коли свої діти були маленькі і, не знаючи того, часто вони самі подавали теми для написання.

ГРОМАДСЬКА І ОРГАНІЗАТОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Михайло Слабошпицький володів талантом не тільки письменника, а й відомого організатора. Надто допитлива людина, він не зміг зосередитись, замкнутись на чомусь одному. Йому вдалось успішно самореалізуватись у різних сферах діяльності. Багато часу забирала робота секретарем правління Київської організації Союзу письменників України. З 2006 року займав посаду секретаря ради Національної спілки

письменників України. Переймався становищем української літератури, життям письменників. Неодноразово ініціював заснування нових премій для письменників, митців, громадських діячів. Так, знайомство з письменником Дмитром Нитченком та його донькою Лесею Ткач (Лесею Богуславець) не минуло безслідно. Після смерті Д. Нитченка, полтавця з Австралії, в Лізі українських меценатів заснували **премію імені Дмитра Нитченка** на відзначення українців, які стоять на сторожі українського друкованого слова.

Михайло Федотович був не тільки біографом меценатів, а сам став ініціатором організації меценатської діяльності в Україні. Під час чергової поїздки до Канади, відбулась доленосна зустріч з Петром Яциком. Результатом цієї зустрічі стали кілька починань: вийшла згадувана вже книга про П. Яцика, 1995 року була заснована Ліга українських меценатів, де письменник став виконавчим директором. А також був започаткований Міжнародний конкурс знавців української мови, який став носити ім'я Петра Яцика. М. Слабошпицький став співголовою координаційної ради і незмінним «мотором» конкурсу. Десятки разів їздив він до Канади і США на зустріч з П. Яциком та з українськими громадами і все заради допомоги й участі у конкурсі, значення якого у поширенні та піднесенні української мови в Україні і за її межами важко переоцінити. З унікального дослідження письменником українського благодійництва постала його книга **«Українські меценати»**.

Довгий час М. Слабошпицький очолював видавництво «Ярославів Вал». У групі однодумців, говорив він, «був план створити потужне і престижне видавництво, яке створить бібліотеку яскравих творів української літератури. Творів, подій, які рано чи пізно дадуть позитивні результати». Як видавець, він щиро непокоївся тим, що люди в країні мало читають. *«Ми, українці, хворі на нечитання»*, – сказав він в одному інтерв'ю. Витоки цієї інтелектуальної катастрофи вбачав у 90-х роках. За останні роки стали частіше видаватись українські письменники, але малим накладом. Дію літератури він порівнював з «міною уповільненої дії», її вплив на людину не раптовий, не стрімкий, а поступальний.

Письменник активно, із запалом вів авторські радіопередачі, був одним з найхаризматичніших голосів старого доброго українського радіо. Їх у нього було чотири: **«Екслібрис»**, **«Нобелівські лауреати»**, **«Літературний профіль»**, **«Прем'єра книги»**. Остання ішла у прямому ефірі. Михайло Федотович мав велику потребу говорити в своїх радіопередачах про вплив українського слова, про українські книжки і необхідність їх підтримки. Розповіді велись майстерно і цікаво, нікого не залишали байдужими. Актор А. Хостікоєв говорив, що члени його родини завжди вивільняли час, щоб послухати чергову передачу автора від початку і до її закінчення.

ЗАХОПЛЕННЯ. РОДИНА

Якби М. Слабошпицький не став письменником, то був би, непевно, науковцем. Він їздив читати лекції на рідну землю, в Черкаський університет, хоча був запрошений до Київського... Там же часто проходили зустрічі з читачами, студентами, презентації нових видань автора.

Дуже любив читати. Багатьох дивував тим, що завжди знаходив час знайомитись з новинками української і зарубіжної літератури. Захоплювався колекціонуванням рідкісних книг.

А ще він був нестримним мандрівником. Багато подорожував, об'їздив майже всю Україну. На поради поберегти своє здоров'я, відповідав, що тільки й відчуває повноту життя в дорозі. Подорожував по Канаді 19 разів, у США був 12 разів. Звичайно, такі поїздки забирали багато часу, але ж відбувався живий контакт з людьми, занотовувався цінний матеріал для творчості. Прикладом є книга **«Індіянське літо в Америці»**. «Дослідником літературного материка» назвала його Наталя Базюк. Письменнику випало поспілкуватись з автором **«Жовтого князя»** Василем Баркою, відшукав Наталю Лівницьку-Холодну, в яку був закоханий Є. Маланюк. Саме країна кленового листка подарувала зустріч з «поеткою акварельного пера» Лідією Палій, з нащадком славного роду помологів Симиренків – Тетяною Симиренко. Результатом зустрічі з футбольною легендою київського **«Динамо»** і всього світу Олександром Скоценем стала книга невігаданих детективних спогадів спортсмена **«З футболем у світ»**, видана видавництвом **«Ярославів Вал»**.

Михайло Слабошпицький мав чотири шлюби. Дружина – письменниця і журналістка Світлана Короненко. Він батько трьох дітей від двох попередніх шлюбів: старший, Мирослав Слабошпицький – відомий сценарист і режисер. Донька Іванна – журналістка, син Святослав – бізнесмен.

Серце письменника зупинилось 30 травня 2021 року після тривалого онкологічного захворювання. Він переніс чотири нейрохірургічні операції на хребті.

Микола Жулинський згадував: «Якось Михайло Слабошпицький сказав: «Українець – то як тяжка хвороба, що вимучує людину і отруєє все її життя». Цю гірку отруту діяльного вболівання за Україну, за її мову, літературу, культуру, за її державність і єднання з європейським світом Михайло випив до дна. І тепер його буття відійшло за межі земного буття, але його духовне життя не зникне з п'ятьми пам'яті».

НАГОРОДИ. ВІДЗНАКИ

- 2005 р. – Лауреат Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка.
1979 р. – Лауреат літературно-мистецької премії ім. О. Білецького.
1998 р. – Лауреат літературної премії ім. О. Пчілки.
1998 р. – Лауреат літературної премії ім. Братів Лепких.
1999 р. – Лауреат літературної премії «Берег надії» ім. В. Симоненка.
2001 р. – Лауреат літературної премії «Звук павутинки» ім. В. Близнеця.
2003 р. – Лауреат літературної премії ім. М. Коцюбинського.
2005 р. – Лауреат премії ім. Г. Сковороди «Сад божественних пісень».
2007 р. – Лауреат премії ім. І. Багряного.
2017 р. – Лауреат літературної премії ім. Є. Плужника.
2019 р. – Лауреат мистецької премії «Київ».
2017 р. – відзнака «Золоті письменники України».

Ця нагорода заснована Тетяною та Юрієм Логушами, започаткована 2012 року. Вручається українським письменникам-романістам, які видали твори українською, або в перекладі українською мовою у форматі паперової книги сукупним накладом понад 100 тис. примірників за період від початку 2000-го року до теперішнього часу.

ТВОРИ М. Ф. СЛАБОШПИЦЬКОГО

Окремі видання

- Слабошпицький М. Ф. Василь Земляк : нарис життя і творчості / М. Ф. Слабошпицький. – Київ. : Дніпро, 1994. – 149 с.
- Слабошпицький М. Ф. Веньямін літературної сім'ї. Олекса Влизько та інші. Ревю / М. Ф. Слабошпицький – Київ : Ярославів Вал, 2008. – 288 с. : іл.
- Слабошпицький М. Ф. 25 поетів української діаспори / М. Ф. Слабошпицький. – Київ : Ярославів Вал, 2006. – 726 с.
- Слабошпицький М. Ф. З голосу нашої Клію / М. Ф. Слабошпицький. – Київ : Махаон-Україна, 2003. – 224 с. – (Події і люди української історії).
- Слабошпицький М. «Класики», класики : [спогади; уривок з книги «Тіні в дзеркалі»] / М. Слабошпицький // Березіль. – 2018. – № 1-3. – С. 22-106.
- Слабошпицький М. Ф. Марія Башкирцева : роман-есе / М. Ф. Слабошпицький. – Київ : Рад. письменник, 1986. – 302 с.
- Слабошпицький М. Ф. Марія Башкирцева (Життя за гороскопом) : роман-есе / М. Ф. Слабошпицький. – Київ : Ярослаів Вал, 2008. – 272 с.
- Слабошпицький М. Не спускати з влади очей : [фрагмент із докум.-публіцист. книги «Велика війна. 2014. Україна: виклики, події, матеріали»] / М. Слабошпицький // Слово Просвіти. – 2015. – Ч. 15 (квіт.). – С. 6-7.

- Слабошпицький М. Ф. Поет із пекла (Тодось Осьмачка) / М. Ф. Слабошпицький. – Київ : Вид-во М. П. Коць, 2003. – 367 с.
- Слабошпицький М. Ф. Поет із пекла : романи / М. Ф. Слабошпицький / передм. В. О. Базилевського, післямова В. Н. Грабовського. – Київ : Грамота, 2008. – 832 с. : іл. – (Серія «Бібліотека Шевченківського комітету»).
- Слабошпицький М. Протирання дзеркала. Ігор Качуровський у листах і поза ними : [фрагмент з книги «Протирання дзеркала»] / М. Слабошпицький // Березіль. – 2017. – № 7-9. – С. 91-140.
- Слабошпицький М. Ф. Роман Іваничук : літ.-крит. нарис / М. Ф. Слабошпицький. – Київ : Рад. письменник, 1989. – 206 с.
- Слабошпицький М. Ф. Українець, який відмовився бути бідним. Петро Яцик / М. Ф. Слабошпицький. – Київ : Рада, 1994. – 174 с.
- Слабошпицький М. Ф. Українські меценати : нариси з історії української культури / М. Ф. Слабошпицький. – Київ : Вид-во М. П. Коць : Ярославів Вал, 2006. – 416 с.
- Слабошпицький М. Ф. Як нам із Сомом пропонували оселитися в тюрмі : [з книги «Тіні в дзеркалі»] / М. Слабошпицький // Літературна Україна. – 2018. – 16 серп. – С. 8-9, 23 серп. – С. 8-9.

Твори для дітей

- Слабошпицький М. Ф. Рися, що жила на дереві : казки та оповідання / М. Ф. Слабошпицький. – Київ : Ярославів Вал, 2019. – 120 с.
- Слабошпицький М. Брат знаменитого воротаря / М. Слабошпицький // Чумарна М. Літературне читання. Українська мова : підручник для 4 кл. загальноосвітнього навч. закладу / М. Чумарна. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2015. – С. 185-191.
- Слабошпицький М. Велесова книга. Брат знаменитого воротаря / М. Слабошпицький // Барвисте коромисло : хрестоматія для позакласного читання із щоденником читача : пос. для учнів 4 класу / упоряд. Вашків Л. П., Онишків О. П. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – С. 8-10, 148-153.
- Слабошпицький М. Золоті бджоли / М. Слабошпицький // Пори року: зима, весна, літо, осінь / упоряд. та передм Г. М. Кирпи. – Київ : Школа, 2005. – С. 159-161.
- Слабошпицький М. Мій друг лелека / М. Слабошпицький // Диво-читанка. 4 клас : навч. посіб. / упоряд. Будна Н. О., Головка З. Л. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. – С. 36-38.
- Слабошпицький М. Мій друг лелека. Чи далеко до Африки? / М. Слабошпицький // Барвисте коромисло : хрестоматія для позакласного читання із щоденником читача : посіб. для учнів 3 класу / упоряд. Вашків Л. П., Онишків О. П. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2016. – С. 27-29, 199-201.

Слабошпицький М. Норвезький кіт у намисті / М. Слабошпицький // Диво-читанка 3 клас : навч. пос. / упоряд. Будна Н. О., Головка В. Л. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2007. – С. 156-162.

Слабошпицький М. Перша книжка. По трави / М. Слабошпицький // Джежелій О. Чарівна скарбничка : хрестоматія для позакласного читання. 1-4 класи / О. Джежелій. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2012. – С. 11-16, 247-255.

Слабошпицький М. Цікаве рисеня. Зайчик, що вважав себе сміливим / М. Слабошпицький // Дивосвіт «Веселки» : Антологія літератури для дітей та юнацтва : в 3-х т. – Київ : Веселка, 2005. – Т. 3. – С. 537-540.

Слабошпицький М. Чудасія на балконі / М. Слабошпицький // Ключик до Країни знань : хрестоматія для позакласного читання. 1-4 класи. – Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2007. – С. 419-423.

Слабошпицький М. Юля, сонце і ріка. Обід для батька / М. Слабошпицький // Буханченко Р. Чарівні пори року : хрестоматія для позакласного читання. 1-5 класи / Р. Буханченко. – Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2004. – С. 73-76, 95-97.

ЛІТЕРАТУРА ПРО М. Ф. СЛАБОШПИЦЬКОГО

Михайло Слабошпицький. Прозаїк, критик // Письменники України : біобібліографічний довідник / упоряд. В. П. Павловська та ін. – Київ : Український письменник, 2006. – С. 381.

Михайло Слабошпицький, критик, прозаїк // Письменники Радянської України 1917-1987 : біобібліографічний довідник / упоряд. В. К. Коваль, В. П. Павловська. – Київ : Рад. письменник, 1988. – С. 549.

Михайло Слабошпицький // Дивосвіт «Веселки» : Антологія літератури для дітей та юнацтва : в 3-х т. – Київ : Веселка, 2005. Т. 3. – С. 536.

Слабошпицький Михайло Федотович (28/VII/1946, с. Мар'янівка Шполянського р-ну Черкас. обл. // Шевченківські лауреати. 1962 – 2012 : енцикл. довід. / авт.-упоряд. М. Г. Лабінський; вступ. слово Б. І. Олійника. – 3-тє вид., змін. і допов. – Київ : Криниця, 2012. – С. 624-626.

Вертіль О. Чотири томи спогадів. Дзеркальна тетралогія Михайла Слабошпицького відкриває невідомі сторінки історії української і світової літератур / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. – 2020. – 5 листоп. – С. 4.

Голобородько Я. Цивілізація DISCOVERISM (Дискусійні спостереження за романом Михайла Слабошпицького) : [«Що записано в книгу життя: Михайло Коцюбинський та інші»] / Я. Голобородько // Слово і час. – 2014. – № 6. – С. 69-80.

Грабовський В. Віхи життя і творчості М. Ф. Слабошпицького / М. Ф. Грабовський // Слабошпицький М. Поет із пекла : романи / передм.

В. О. Базилевського, післямова В. Н. Грабовського. – Київ : Грамота, 2008. – С. 826-828.

Грабовський В. Камінь, якому ще не складаємо ціну / В. Грабовський // Слабошпицький М. Поет із пекла : романи / передм. В. О. Базилевського, післямова В. Н. Грабовського. – Київ : Грамота, 2008. – С. 814-825.

Григорчук М. Портрет зі столітньої віддалі. Ще раз про роман Михайла Слабошпицького (до 100-річчя від дня народження М. Коцюбинського) / М. Григорчук // Літературна Україна. – 2013. – 30 трав. – С. 4.

Кир'ян Н. Словопоклонник Михайло Слабошпицький / Н. Кир'ян // Слово Просвіти. – 2016. – 8-14 верес. – С. 8.

Панченко В. «Багатоверстатник» Слабошпицький. Михайлові Слабошпицькому – 70 / В. Панченко // Українська літературна газета. – 2016. – 19 серп. С. 4-5.

Поліщук Я. У пошуках означення війни / Я. Поліщук // Слово і час. – 2015. – № 8. – С. 121-124.

Чадюк М. Лорд-хранитель національної літературної пам'яті. Відбулася презентація книжки Михайла Слабошпицького «З пам'яті дзеркала» / М. Чадюк // День. – 2019. – 11 верес. – С. 7.

Черниш А. Україноцентричність героїв Михайла Слабошпицького як основа самореалізації / А. Черниш // Слово і час. – 2013. – № 7. – С. 67-77.

Щириця П. Книгодайний. Імпровізована спроба міні-ескізу творчого портрета Михайла Слабошпицького / П. Щириця // Українська літературна газета. – 2016. – 19 серп. – С. 4-5.

Щириця П. Ноїв ковчег пам'яті, або Ностальгія за радістю несамоти. «Ярославів Вал» представив книжку М. Слабошпицького «Протирання дзеркала» / П. Щириця // Українська літературна газета. – 2017. – 8 верес. – С. 5.

Електронні ресурси

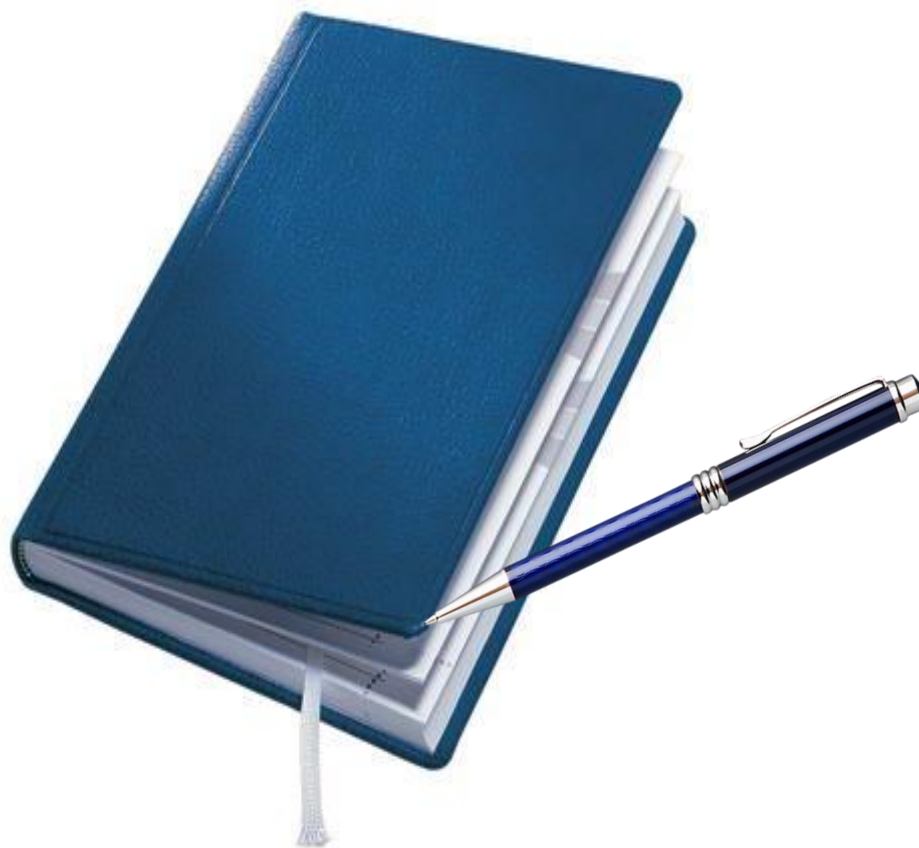
Ольшевський І. Михайло Слабошпицький: «Ми, українці, хворі на нечитання...» / І. Ольшевський [Електронний ресурс] // Волинський Національний університет імені Лесі Українки : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Луцьк, 2021. – Режим доступу: <https://vnu.edu.ua/uk/articles/mihaylo-slaboshpickiy-mi-ukrayinci-hvori-na-nechitannya> (дата звернення: 05.07.2021). – Назва з екрана.

Презентація мемуарів Михайла Слабошпицького відбулася в Черкаському національному університеті 02.10.2019 [Електронний ресурс] // Черкаський Національний університет імені Богдана Хмельницького : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Черкаси, 2006-2021. – Режим доступу: <https://cdu.edu.ua/news/prezentatsiia-memuariv-mykhaila-slaboshpytskoho-vidbulasia-v-cherkaskomu-natsionalnomu.html> (дата звернення 05.07.2021). – Назва з екрана.

Слабошпицький Михайло Федотович: біографія [Електронний ресурс] / УкрЛіб : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – [Б. м. : б. в]. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=6446> (дата звернення: 05.07.2021). – Назва з екрана.

Слабошпицький Михайло Федотоаич [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – [Б. м.], 2021. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BB%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%88%D0%BF%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%9C%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%BE_%D0%A4%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87 (дата звернення: 05.07.2021). – Назва з екрана.

Слісаренко І. Слабошпицький Михайло Федотович / І. Слісаренко // [Електронний ресурс] // Віртуальний Музей Інституту Журналістики : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Київ. 2021. – Режим доступу: <http://labs.journ.univ.kiev.ua/spring2017/%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%88%D0%BF%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9-%D0%BC%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%BE-%D1%84%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87/> (дата звернення 05.07.2021). – Назва з екрана.

Бібліографічний посібник

СЛОВОПОКЛОННИК МИХАЙЛО СЛАБОШПИЦЬКИЙ

Біобібліографічна розвідка

Упорядник Любов Картальова

Редактор	С. Сичова
Ком'ютерний набір	Л. Картальова
Коп'ютерна верстка	О.Матвеев
Відповідальний за випук	С.Сичова

Підписано до друку 16.07.2021р. Тираж 4 прим.
Обласна бібліотека для юнацтва імені Олесея Гончара
36039, м. Полтава. вул. Гончара, 25а
[http:// libgonchar.org](http://libgonchar.org)
E-mail: pobugonchara@ukr.net